

סדר גיטין לרבינו הגאון אברהם כ"ץ מלבו

וכן הדין באשה שנקרא ריסא והוא בא משם רבקה, הדין הוא כמו רחל ראסא, וכן פסקו הלכה למעשה גבי ריסא. ריבא שם האשה^(א), כ"כ בתשובת מהר"ם סימן כט ח"ל ובתשובות ר"ל בן חביב סימן קז כתב ריאניה וצ"ע. ומ"כ שם האשה חנה. גם מצאתי ריינא וכן הוא בד"מ, (נשים) [אם] שם העריסה רעכיל כותבין בגט רעכיל ולא רחל, כ"כ מהר"ם יפה בספר [לבוש] סימן קכט סל"א, וכ"כ מהר"ם חריף לעיל באות רי"ש, וכ"כ בשם מהר"ם מינץ סימן יט שכתב הייתי מסופק ג"כ בשם רעכלין אם טוב לכתוב רחל דשם זה בא ממדינות כאנשין שקורין ח' כמו כ"ף, ולכן היו קוראין רעכלין בכ' דהוי כמו רחלין ונקבע שם זה הכינוי גם במדינתנו לקרות רעכלין, אך עיקר השם הוא רחל. ומסתברא לי לכתוב גם במדינתנו רעכלין מאחר דאנו קוראין רעכלין בכ"ף ולא ידעו העולם דשם זה יוצא מרחל וסבורים דהוא שם העצם עכ"ל. וזהו דלא כמ"ש רמ"א בד"מ סימן קכט ובש"ע בהג"ה, וכן ראיתי נוהגים דלא כרמ"א, וכ"כ רמ"י שלא ראה שום מורה מהנדז בזה רק לכתוב רעכיל. גם הגאון מהרש"ל כתב שיש לכתוב רעכיל ולא רחל. ואח"כ מ"כ [בסדר מהר"ש] בשם סופר א' שראה כתוב להלכה למעשה שהיו כותבין בגט לאשה אחת רחל המכונה רעכיל כמ"ש ליצחק המכונה אייזק וכיוצא בזה, ולי צ"ע על דבריו וק"ל. בתשובת מהר"ם מינץ רחל המכונה טוקיל אלא שכתוב שמהר"י צוה לכתוב ב' גיטין ובאחת כתב כנ"ל ובשנית לא יכתב אלא טוקיל לבד, וכתב שיש חילוק דלא דמי לבריבא ע"ש. מ"כ ראיתי איש א' היה שמו רחב ע"כ מצאתי [בסדר מהר"ש].

רייכץ כן כותבין בגט כששם האשה כן, ולא כאשר (העולה) [עלה] על דעת(יכם) [תכם] א' שרצה לסדר גט לכתחילה בשם רעכיל או רחל למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה, חזה אינו כי הוא שם אחר ול"ד כלל בקריאה לשם רעכיל או רחל, והודה לי אותו חכם עם חביריו וכתבו רייכיל. רייצ"ץ כ"כ בא"ב של רש"ל ובא"ב של מהר"ם חריף בב' יודין וחסר אחר צ', וג"ל שה"ה שכותבין ג"כ בשם רייצא. רייצ"ין מצאתי^(ב), ונלע"ד רייצלן הכל לפי המבטא, ועכ"פ רייצל בסתם בכל מקום ע"כ מצאתי [ספר שמות ע' קא]. רייציא בב' יודין וכן בכל ארץ אשכנז אף בגליל התחתון קוראין רייצא והן מיעוטא דמיעוטא, כ"כ מהר"ם מינץ בתשובה לז, וראיתו מנהר שנאי שכתב חסר יו"ד והכשירוהו. רייטשא. רויז"ין. רויזנן, בס"ג של מהר"ם [בס' שמות ע' קא]. ריקיל או ריקליק^(ג), בס"ג

(לב) בס"ג לרי"מ ע' רמר, ריצלין.
(לג) כ"כ בס"ג לרי"מ ע' רמג.

[מובא בס' השמות דף סב.] המכונה קעמכין. קסריאל^(ד) כבר כתבתי באות כף כתריאל, וכן קופלמן או קופא שהוא כינוי ליעקב, וכן קושמן כינוי למשה, וכן קחרין כינוי לחיים. דיקליין מצאתי, ור"ל קליינא או קלונא כלומר הוא ב' תיבות בלשון אשכנז דיא קליין. קייר שם הנהר יש מקומות כותבין יו"ד ותלוי במבטא השמות המקומות, מרדכי פרק המגרש. ובס"ג של מהר"ם קלורא. קלונא מתא, קירק כך היא נהר וכותבין בחד תיבה בתשובה מהר"ם מינץ [סימן סח] ודלא כהשואל שר"ל שהוא ב' תיבות קירק כך, ור"ל נהר שנקרא ע"ש התפלות שם ולכן אין ליתן שם גט, זה ליתא דשמא הוא שם עצם בלי טעם וחד תיבה הוא, דהא הנהרות היו מעולם קודם שנכנו התפלות ואפ"ה היה שמם כך, כמו אושפורק, אולמה, ריינוס, דונא, שם נהרות שקוראין כך. וכן קריצונערק וכן קירבערק, ולפ"ז מזיכור מתא דיתבא על נהר בזה ועל נהר באזיק, ולא היה לנו ליתן גט דהנהרות נקראין ע"ש אלוהיהם ובודאי הסבו שמם ע"ש ע"ז כשמצאו שם הנהרות, ועשאו שם טוב. והראיה שגם המקום נקרא כך בפי כל גוים ויהודים להבדיל מענרזי שפירושו בלשון אשכנז שעינו של אלהי שלהם, אלא שבגט אין כותבין כך אלא מויבז וצ"ע, וכן מצינו בקרא שכתוב שם ע"ז בעל כל, בעל מעון, אעפ"י שהוא שם לשבח, ודלא כבעל פעור שהוא שם גנאי שפוערין שם להטיל צוואה ע"כ מצאתי [בספר שמות דף קיג בשם דמש"א].

רייש ראדש הוא שם לאשה. רישקא הוא שם לאשה וכ"כ פה. גם כתבנו פה בגט א' רישקא בת משה המכונה וישיל^(ה), ששם העריסה היה רישקא, וכן היו קוראין לה בפי הבריות. ולי צ"ע איך כותבין כשנקראת בשם ראשא או רשא או ראשי, ומ"כ אחר בכתבים רשא, וע"ל מ"ש בשם דינא. גם מסופק אני איך כותבים כשקוראין שם האשה ראסי, כאשר שמעתי מפי קצת אנשים שאמרו שיודעים בודאי שבארץ רוסיא קוראין לרחל ראסי, ככן נ"ל שכותבין רחל המכונה (ראסי) [ראסא] דהיינו בשני אלפין ובסמ"ך ולא בשי"ן, שהקבלה בידינו כשמסתפקין אם לכתוב בס' או בש' כותבין בס' כמ"ש (לעיל בדף) [לקמן בכללי מהר"ם חריף אות ה], והיינו כשיודעים בודאי שברוך כלל קוראים שם במדינות לרחל ראסי והיינו שהיו נתנו שמה בעריסה רחל והעולם קוראים לה ראסא, משא"כ אם נתנו שמה בעריסה בשם ראשא בודאי אין צריך לכתוב כי אם ראסא וא"צ לכתוב שם רחל כנ"ל, נ"ל.

(ל) וכ"כ בעל ברכת הזבח בהג' בשם קובץ בשם מהר"ם חריף.
(לא) ע"י בשו"ת בית אפרים אה"ע מהדו"ת סימן סא.